

II. Монетарни движења во Република Македонија²

Основни монетарни индикатори					
	Состојба 31.05.2003 во милиони денари	Месечна промена во милиони денари	во %	Годишна промена во милиони денари	во %
Примарни пари	15.994	-628	-3,8	-505	-3,1
Готови пари во оптек	12.600	-123	-1,0	-691	-5,2
Депозитни пари	10.805	316	3,0	-839	-7,2
Парична маса М1	23.405	193	0,8	-1.530	-6,1
Парична маса М2 - денарски дел	36.824	-107	-0,3	2.279	6,6
Парична маса М2	65.688	293	0,4	6.678	11,3
Парична маса М4	70.443	322	0,5	4.857	7,4
Вкупни депозити	47.038	129	0,3	6.387	15,7
Краткорочни	42.283	100	0,2	8.208	24,1
Долгорочни	4.755	29	0,6	-1.821	-27,7
Денарски	16.717	-315	-1,8	3.758	29,0
Девизни	30.321	444	1,5	2.629	9,5
Вкупни пласмани на банките	44.661	1.572	3,6	1.246	2,9
Денарски	38.229	1.490	4,1	1.620	4,4
Девизни	6.432	82	1,3	-374	-5,5
Во процентни поени					
Просечна пондерирана каматна стапка на аукциите на благајнички записи (на 28 дена)	7,00 %	-0,01		-6,00	
Просечна пондерирана каматна стапка на пазарот на пари	9,36 %	-1,23		-2,26	
Пондерирани активни каматни стапки на банките	16,57 %	-0,68		-1,86	
Пондерирани пасивни каматни стапки на банките	8,72 %	-0,13		-0,71	

Извор: Народна банка на Република Македонија.

² Во анализата на монетарните движења (депозити и пласмани на банките), од јануари 2003 година исклучени се податоците од една банка која е под принудна управа од страна на НБРМ, поради што презентираниите меѓугодишни споредби делумно го одразуваат ефектот од оваа промена.

2.1.

Монетарно регулирање

Во мај 2003 година, монетарното регулирање и поставеноста на монетарната политика резултираа со одржување на ценовната стабилност (просечна стапка на инфлација од само 0,2%) и стабилноста на девизниот курс на денарот. Притоа, зголемените притисоци на девизниот пазар беа неутрализирани преку соодветно интервенирање на НБРМ, во услови на зголемена буџетска потрошувачка која резултираше со зголемен интерес за вложување во благајнички записи на НБРМ.

Табела 1
Повлекување и креирање на примарни пари

	31.05.2003 година (месечна промена во милиони денари)
Примарни пари	-628
Готови пари во оптек	-123
Ликвидност на банките	-505
Повлекување на примарни пари	-1.494
Нето домашна актива	-817
Аукции на благајнички записи	-670
Останато	-7
Креирање на примарни пари	866
Нето девизна актива	866

*Пад на ликвидноста на
банкарскиот систем*

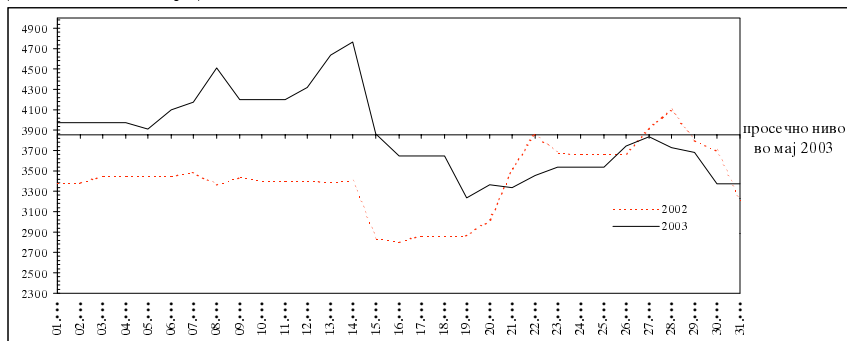
Просечната дневна ликвидност на банките во мај 2003 година забележа месечен пад од 2,2% и изнесуваше 3.852,3 милиони денари. Од аспект на дневната динамика на ликвидноста на банките, во првата недела од месецот ликвидноста на банките беше стабилна (согласно неработните денови околу Првوماјските празници), што услови нејзино одржување на повисоко ниво во втората седмица на месецот (во услови на поинтензивна буџетска потрошувачка). Кон средината на месецот уследи вообичаеното намалување на ликвидноста на банките, согласно утврдениот рок за подмирување на даночните обврски од страна на даночните обврзници, при што до крајот на месецот таа се одржуваше на пониско ниво од просечното. Ликвидноста на банкарскиот систем на крајот на мај 2003 година се сведе на 3.394 милиони денари, забележувајќи висок месечен пад од 12,9%, што делумно претставува нормализација на нивото по исплатата на државната обврзница за старото девизно штедење во текот на април. Во однос на крајот на мај 2002 година, ликвидноста на банките е повисока за 5,8%. Притоа, на крајот на пресметковниот период³ издвоената задолжителна резерва на банките е за 16% над утврдената обврска, што укажува на задоволително ниво на ликвидност во банкарскиот систем.

³ Пресметковен период за задолжителна резерва на банките е од 11-ти во тековниот месец до 10-ти во следниот месец.

Графикон 9

Дневна динамика на ликвидноста на банките
(во милиони денари)

Денарските депозити на државата кај НБРМ претставуваа шек на креирање на примарни пари

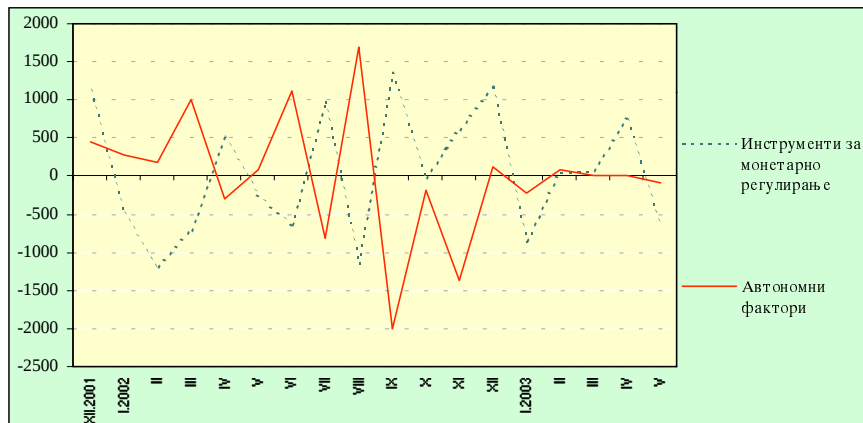
Како и во претходниот месец, во мај 2003 година денарските депозити на државата кај НБРМ делуваа во насока на креирање на примарни пари, но со послаб интензитет. Така, тие во мај забележаа намалување за 1,4% на месечна основа, со што беа креирани примарни пари во износ од 139 милиони денари. Притоа, поизразена буџетска потрошувачка беше регистрирана во втората недела од месецот (исплата на плати).

Намалување на ликвидноста преку девизните трансакции на НБРМ

Во мај 2003 година, како и во претходниот месец, на девизниот пазар беше регистрирана повисока побарувачка во однос на понудата на девизи. Следствено, НБРМ интервенираше на девизниот пазар во насока на задоволување на зголемената побарувачка преку нето-продажба на девизи. Со тоа, девизните трансакции на НБРМ делуваа во насока на повлекување на ликвидност од банкарскиот систем, што придонесе за одржување на стабилноста на девизниот курс на денарот.

Графикон 10

Инструменти за монетарно регулирање и автономни фактори на креирање и повлекување на ликвидност*
(месечни промени во милиони денари)

*Позитивна промена-креирање на ликвидност; негативна промена-повлекување на ликвидност

Повлекување на ликвидноста преку аукциите на благајнички записи на НБРМ

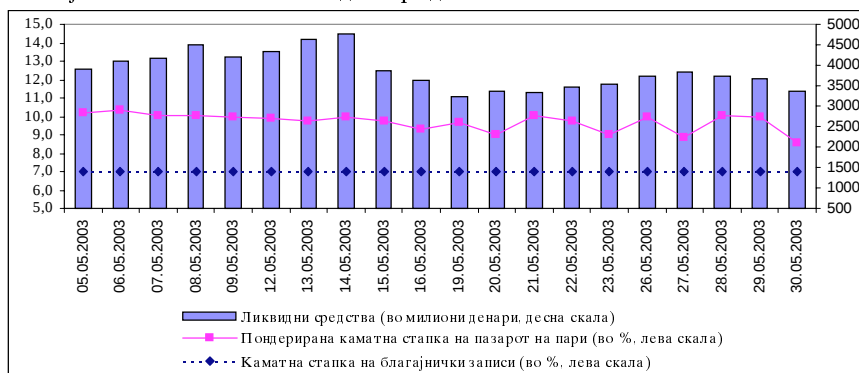
Зголемениот интерес за благајнички записи во мај 2003 година резултираше со пораст на вкупниот износ на продадени благајнички записи на аукција за 22,3% во однос на претходниот месец. Со тоа, преку овој инструмент на монетарно регулирање беа повлечени 670 милиони денари. Од аспект на дневните промени, износот на продадени благајнички записи константно се зголемуваше во текот на месецот, но поинтензивен пораст е

регистриран во првата половина на месецот, што кореспондира со повисоката ликвидност на банките во споменатиот период. Со оглед на применуваниот тип на аукција врз принципот “тендер со износи”, каматната стапка на аукциите на благајнички записи на НБРМ во мај 2003 година беше фиксна и изнесуваше 7,0%. Притоа, и натаму се нудеа записи со рок на достасување од 28 дена, а аукциите се спроведуваа три пати неделно.

Графикон 11

Движење на каматните стапки на пазарот на пари, аукциите на благајнички записи и ликвидни средства на банките

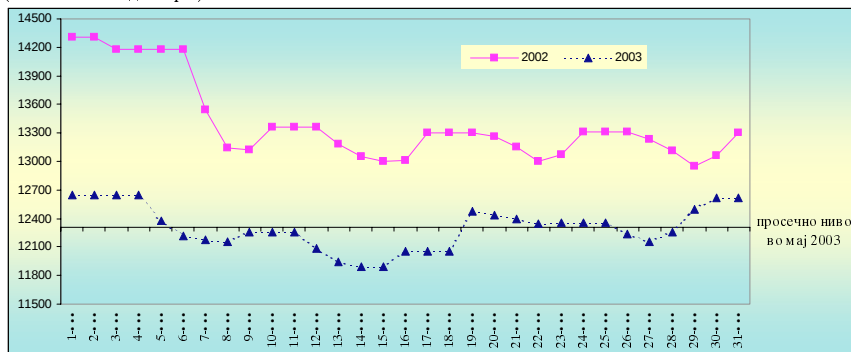

*Намалување на
каматната стапка на
пазарот на пари*

Реализираната просечна пондерирана каматна стапка на пазарот на пари во мај 2003 година беше пониска за 1,2 процентни поени во однос на претходниот месец и изнесуваше 9,4%, што претставува продолжување на нејзиниот опаѓачки тренд. Притоа, за првпат од почетокот на годината, на пазарот на пари беше регистрирана поголема побарувачка од понуда на ликвидни средства (за 18,5%). Во однос на претходниот месец, понудата и побарувачката за ликвидни средства забележаа значително намалување (за 42,5% и 14,1%, соодветно). Тоа услови пад на реализираниот промет на пазарот на пари (за 27,5%), кој во мај 2003 година се сведе на 978 милиони денари (најниско ниво од септември 2001 година).

Графикон 12

Дневна динамика на готовите пари во оптек
(во милиони денари)

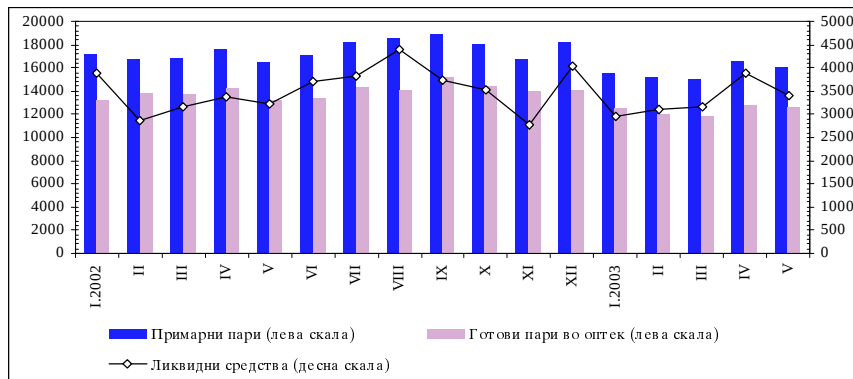
*Готовите пари во оптек
стабилни*

Готовите пари во оптек во мај 2003 година се намалија за 123 милиони денари (1,0%) во однос на претходниот месец и на 31.05.2003 година изнесуваа 12.600 милиони денари. Просечниот дневен износ на готови пари во оптек во мај изнесуваше 12.302,6 милиони денари, што е за 36 милиони денари, или за 0,3% повеќе во однос на април. Притоа, не се забележани поголеми осцилации во дневната динамика, освен вообичаеното намалување на побарувачката за пари по Првوماјските празници. Пониската

побарувачка за готови пари во оваа во однос на претходната година услови во мај 2003 година годишен пад на просечниот дневен износ на готови пари во оптек за 1.098,7 милиони денари, односно за 8,2%.

Графикон 13
Примарни пари
(во милиони денари, крај на период)

*Пад на примарните
пари од 3,8% на месечна
основа*

Поинтензивниот пад на ликвидноста на банките, како и намалувањето на готовите пари во оптек во мај 2003 година резултираа со месечен пад на примарните пари од 3,8%. На годишна основа, пониското ниво на готови пари детерминираше меѓугодишен пад на примарните пари во мај 2003 година од 3,1%.